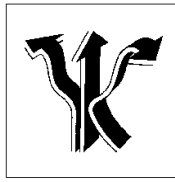

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

МАУП

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
З ДИСЦИПЛІНИ
“Психологія мотивації”
(аспірантів)**

Київ – 2018

Підготовлено кандидатом психологічних наук, доцентом М. М. Павлюк

Затверджено на засіданні кафедри психології
(протокол № 1 від 27.08.2018)

Затверджено науково-методичною комісією кафедри психології (протокол №1 від 7.09.2018)

Схвалено Вченою радою Навчально-наукового інституту міжнародних відносин і соціальних наук.

Павлюк М. М. Навчальна програма дисципліни “Психологія мотивації” (для аспірантів) —
К.: МАУП, 20018. — с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Психологія мотивації”, теми контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список рекомендованої літератури.

ПрАТ «ВНЗ «МАУП»
2018

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вивчення курсу «Психологія мотивації» розкриває питання теорії і методології вивчення мотивації і мотивів людини. Окремі теми висвітлюють сучасні уявлення про мотиваційну сферу особистості, її структурні компоненти та можливості розвитку. Побудовано за принципом розвивального навчання. Слугуватиме методичним інструментарієм, водночас, для викладача та студента.

Мета – формування комунікативної компетентності аспірантів-психологів; надання майбутнім психологам (фахівцям) знань в галузі психології мотивації поведінки та діяльності людини, що отримує значний запит практичного спрямування, оскільки у багатьох сферах суспільної практики виникає необхідність управління людьми, аналізу і розуміння мотивів їх поведінки, спонукання до активності у бажаному напрямку .

Завдання – навчити аспірантів діагностувати мотиваційні особливості людини та надавати рекомендації щодо оптимального її мотивування.

В результаті вивчення даного курсу аспірант повинен:

засвоїти суть предмету психологія мотивації поведінки та діяльності людини; оволодіти основними поняттями психології мотивації; зрозуміти і вивчити основні теоретичні напрямки психології мотивації; набути через оволодіння усвідомити системоутворюючу роль мотиваційної сфери у структурі особистості; зрозуміти психологічні закономірності формування мотиваційної сфери особистості; усвідомлювати і розвивати власну мотиваційну сферу, її структуру, гнучкість, широту.

знати: складові мотиваційної сфери особистості, теорії мотивації, способи оптимального мотивування.

вміти: складати психологічну характеристику мотиваційної сфери та надавати рекомендації щодо оптимального мотивування особистості; застосовувати методи дослідження і технології роботи з мотиваційною сферою; застосовувати теоретичні знання з психології мотивації у прикладних галузях – психокорекції тощо.

Набуття аспірантами компетентності з курсу можливе за актуалізації їхніх знань з курсів “Загальна психологія”, “Соціальна психологія”, “Методика викладання психології”.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
«Психологія мотивації»

№ п/п	Назва змістового модуля і теми
Змістовий модуль I. Загальні проблеми психології мотивів, мотивації поведінки і діяльності людини	
Тема 1.	Предмет, завдання психології мотивів, мотивації поведінки і діяльності людини
Змістовий модуль II. Структура і психологічна сутність мотивів і мотивації	
Тема 2.	Потреба як внутрішній мотиваційний фактор активності людини
Тема 3.	Психологічна сутність категорії "мотив"
Тема 4.	Психологічна сутність категорії "мотивація"
Тема 5.	Психологічні теорії мотивації
Тема 6.	Мотивація і поведінка
Тема 7.	Мотивація і діяльність
Тема 8.	Типи мотивації
Змістовий модуль III. Проблеми навчальної і професійної мотивації	
Тема 9.	Мотивація навчальної діяльності
Тема 10.	Мотивація трудової та професійної діяльності
Змістовий модуль IV. Психодіагностика мотивів і мотивації	
Тема 11.	Методи вивчення мотивів і мотивації
Тема 12.	Методики вивчення мотивації та мотивів
Змістовий модуль V. Проблеми формування позитивної мотивації в поведінці й діяльності людини	
Тема 13.	Розвиток мотивації в поведінці й діяльності особистості
Тема 14.	Мотиваційні тренінги
Всього	120

ЗМІСТ
дисципліни
«Психологія мотивації»

Змістовий модуль I.

Загальні проблеми психології мотивів, мотивації поведінки і діяльності людини

Тема 1. Предмет, завдання психології мотивів, мотивації поведінки і діяльності людини

Предмет психології мотивації поведінки і діяльності людини. Стимулюючі механізми активності поведінки людини. Основні види мотивів людини. Історія вивчення детермінації активності людини. Фізіологічні основи мотивів. Мотивація, активність, досягнення особистості. Підкріплення, мотивація, поведінка.

Завдання психології мотивації поведінки і діяльності людини. Значення психології мотивів у професійній діяльності людини. Процесуальний і результативний компоненти мотивації.

Література: [1,6,9,12]

Змістовий модуль II.

Структура і психологічна сутність мотивів і мотивації

Тема 2. Потреба як внутрішній мотиваційний фактор активності людини

Потреба як внутрішній мотиваційний фактор активності людини. Розуміння потреб як

відсутність бажаного. Потреба як предмет задоволення бажаного. Розуміння потреб як відсутність благ. Потреба як цінність. Потреба як необхідність. Потреба як стан. Потреби особистості як системна реакція.

Вторинні потреби особистості. Етапи формування потреб особистості. Класифікація потреб. Визначення потреб, їх властивості, особливості у людини. Характеристика та індивідуальний прояв потреб (сила, періодичність виникнення, способи задоволення, предметний зміст потреби).

Література: [11,16,9,22]

Тема 3. Психологічна сутність категорії "мотив"

Основні види мотивів дій людини. Мотив як потреба. Мотив як мета (предмет задоволення потреб). Мотив як стимул. Мотив як намір. Мотив як особисті диспозиції. Мотив як стан. Мотив як формулювання. Мотив як задоволеність. Мотиви й емоції. Мотиви, темперамент, особистість.

Мотив як складне інтегральне психологічне утворення. Межі та структура мотиву.

Проблема полімотивації поведінки і діяльності людини. Функції мотиву. Характеристика мотиву. Мотивування, його психологічні механізми.

Класифікація мотивів (за Л. Божович, В. Мерліним та ін.). Ієрархія мотивів. Динамічність ієрархії мотивів. Відносна стабільність ієрархії мотивів.

Література: [21,22,25,27]

Тема 4. Психологічна сутність категорії "мотивація"

Мотивація як процес. Розуміння категорії "мотивація". Позитивна і негативна мотивація. Стадіальність мотиваційного процесу.

Внутрішньоорганізована мотивація. Мотивація, обумовлена потребами особистості. Мотиватори.

Автоматизовані й імпульсивні ("немотивовані") дії та вчинки.

Зовнішньоорганізована мотивація. Мотивація, зумовлена зовнішніми другосигнальними стимулами. Зовнішнє навіювання як засіб психологічного впливу на процес формування мотиву.

Імперативні напрями форми організації мотиваційного процесу. Маніпуляція. Індивідуальні особливості маніпуляції.

Види мотиваційних утворень. Мотиваційні стани. Мотиваційні настанови.

Мрія як різновид мотиваційної настанови. Захоплення, бажання. Прагнення. Схильності. Звички. Інтереси. Спрямованість особистості. Мотиваційні властивості особистості. Мотиваційна сфера особистості.

Література: [6,14,17,27]

Тема 5. Психологічні теорії мотивації

Місце мотивів, мотиваційної сфери у різних теоріях особистості.

Мінливе тлумачення теорії властивостей та ідеографічний підхід Олпорта.

Інтуїтивно-характерологічна теорія властивостей (Ф. Лерш).

Факторно-аналітична теорія властивостей (Раймонд Б. Кеттелл). Класифікація мотивів на основі інстинктів (У. Макдауголл).

Класифікація мотивів на основі відносин "індивід — середовище" (Генрі А. Мюррей).

Ієрархічна модель класифікації мотивів (А. Маслоу).

Концептуальні моделі мотивації інтроспективної психології (У. Джеймс), біхевіоризму (Дж. Уотсон), гештальтпсихології (К. Левін), психоаналізу (З. Фрейд, К. Юнг), теорії активації (Е. Даффі, Д. Хебб), теорії когнітивного дисонансу (Л. Фестінгер), теорії та концепції (Д. Аткинсон, Ю. Роттер), теорії "ієрархічності потреб" (А. Маслоу), діяльнісного підходу (С. Рубінштейн, О. Леонтьев та ін.).

Література: [4,6,15,23]

Тема 6. Мотивація і поведінка

Ситуаційна поведінка. Поведінка людей з різними мотивами. Мотивація у структурі вчинку.

Мотивація просоціальної поведінки. Мотивація нормативної поведінки. Мотивація допомоги. Мотивація сімейного життя. Мотивація самоудосконалення. Мотивація політичного вибору виборців. Мотивація читацької діяльності. Мотивація інтелектуальної міграції.

Мотивація девіантної поведінки. Загальне уявлення про девіантну поведінку та її причини. Мотивація агресивної поведінки людини. Мотивація злочинної поведінки. Мотиви адикативної поведінки. Мотиви соціальної поведінки.

Психологічна характеристика мотиваційної сфери підлітків-правопорушників.

Література: [8,19,21,23]

Тема 7. Мотивація і діяльність

Поняття і теорія каузальної атрибуції. Атрибуція успіхів і невдач різними індивідами. Поведінка людей з різною самооцінкою у випадках успіхів і невдач у діяльності.

Мотивація досягнення і тривожність. Особистісна і ситуаційна тривожність. Модель К. Спілбергера, що пояснює вплив тривожності на результати діяльності.

Тема 8. Типи мотивації

Пізнавальна мотивація.

Позитивна мотивація. Очікування і привабливість як детермінанти мотивації. Очікування успіху. Позитивне підкріплення. Мотив досягнення. Соціальна мотивація. Афіліація і влада.

Негативна мотивація. Уникнення об'єкта. Тривожність і набута мотивація. Конфлікт. Перешкоди і фрустрація. Мотивація агресії. Мотивація влади.

Література: [9,19,22,226]

Змістовий модуль III.

Проблеми навчальної і професійної мотивації

Тема 9. Мотивація навчальної діяльності

Психологічна характеристика мотивації учіння школярів. Процес учіння і його психологічні особливості. Види мотивів учіння. Роль мети, емоцій та інтересів школярів у мотивації учіння. Прояв мотивації учіння школярів у навчальному процесі. Методи вивчення мотивації учіння школярів.

Формування мотивації учіння школярів. Психологічні принципи формування мотивації учіння школярів. Формування у процесі учіння пізнавальної активності школярів. Формування у процесі учіння соціальної активності школярів. Формування у процесі учіння активного ставлення школярів до своєї мотиваційної сфери.

Вікові й індивідуальні особливості мотивації учіння школярів і студентів.

Мотивація учіння у молодшому шкільному віці. Мотивація учіння у середньому шкільному віці. Мотивація учіння у старшому шкільному віці. Мотивація навчальної діяльності студентів. Індивідуальні особливості мотивації учіння. Особливості мотивації невстигаючих школярів і студентів.

Література: [5,10,22,27]

Тема 10. Мотивація трудової та професійної діяльності

Мотивація трудової діяльності. Передісторія вивчення мотивів праці. Дослідження мотиваційної функції змісту праці. Комплексний підхід у вивченні мотивів праці. Соціально-

психологічні фактори формування мотивів праці.

Мотивація професійної діяльності. Мотиви педагогічної діяльності. Особливості мотивації наукової діяльності. Особливості мотивації підприємницької діяльності і мотивація споживача. Мотивація спортивної діяльності. Сила мотиву й ефективність діяльності. Мотиваційний потенціал різних видів стимуляції.

Література: [1,17,24,25]

Змістовий модуль IV. Психодіагностика мотивів і мотивації

Тема 11. Методи вивчення мотивів і мотивації

Методи вивчення мотивувань і мотиваторів. Спостереження й оцінка причин дій і вчинків людини. Експериментальні методи виявлення мотивів. Труднощі у вивченні мотивів та мотивації.

Література: [6,17,20,22]

Тема 12. Методики вивчення мотивації та мотивів

Методика виявлення усвідомленості різних компонентів мотиву. Методика вивчення вираженості різних потреб особистості. Методики вивчення особистісних рис, що впливають на прийняття рішення.

Методики вивчення особливостей мотивації спілкування. Методики вивчення мотивації поведінки в групі. Методики вивчення мотивації навчальної діяльності й поведінки. Методики вивчення мотивації професійної діяльності. Методики вивчення мотивації підприємницької діяльності. Методики вивчення мотивів спортивної діяльності.

Література: [3,7,20,26]

Змістовий модуль V. Проблеми формування позитивної мотивації в поведінці й діяльності людини

Тема 13. Розвиток мотивації в поведінці й діяльності особистості

Розвиток індивідуальних розбіжностей мотивів. Формування самостійності. Стилі виховання. Зміна мотивів.

Програми зміни мотивів, засновані на атрибуції. Навчання типу атрибуції, що веде до подолання вивченої безпорадності.

Перспективні проблеми мотивації.

Література: [7,10,21,23]

Тема 14. Мотиваційні тренінги

Психічні механізми розвитку мотивації. Мотивація досягнення: структура і розвиток. Тренінг причинних схем. Тренінг особистісної причинності.

Література: [18,20,26]

Теми контрольних робіт

1. Мотивація у структурі особистості.
2. Основні проблеми у сучасній психології мотивації.
3. Історичний екскурс у психологію мотивації. Основні теоретичні підходи.
4. Полімотивованість діяльності. Особистісні та ситуаційні детермінанти мотивації.
5. Функції мотивації. Структура мотивації.
6. Мотивація та регуляція діяльності.
7. Взаємодія цінностей та мотивації у структурі регуляції розвитку
8. Емоційна регуляція діяльності.

9. Мотиваційні чинники регуляційних процесів. Експериментальні дослідження мотиваційних процесів (ефект Зейгарник, закон Єркса-Додсона, каузальна атрибуція, когнітивний дисонанс)
10. Основні напрямки розвитку теорій мотивації у вітчизняній психології.
11. Філософсько-психологічна концепція С.Л.Рубінштейна.
12. Мотивація та емоції у теорії діяльності О.М. Леонтьєва.
13. Проблема розвитку мотивації дитини в працях Л.І.Божович.
14. Б.У. Додонов про мотивацію.
15. Динамічна теорія мотивації К.Левіна.
16. Теорія ієрархії потреб А.Маслоу.
17. Теорія внутрішньої мотивації.
18. Мотивація у рольових концепціях.
19. «Завчена безпорадність» у дослідженнях мотивації.
20. Мотив досягнення успіху та мотив уникнення невдачі.
21. Концепція Х.Хекхаузена. Дослідження Д.Макклелланда та Дж.Аткінсона.
22. Вивчення мотивів досягнення.
23. Чинники розвитку мотивації досягнення.
24. Основні напрямки розвитку теорій мотивації у вітчизняній психології.
25. Емпіричні дослідження мотивації у вітчизняній науці.
26. Основні напрямки розвитку теорій мотивації у зарубіжній психології.
27. Емпіричні дослідження мотивації у роботах зарубіжних дослідників.
28. Основні класифікації мотивів (підхід М.Ш.Магомед-Емінова, В.Хеннінга, Е.Дісі, Х.Хекхаузена).
29. Вивчення зовнішньої та внутрішньої мотивації у вітчизняній та зарубіжній психології.
30. Мотивація просоціальної поведінки. Підхід С.Шварца.

Питання для самоконтролю.

1. Предмет психології мотивації поведінки і діяльності людини
2. Стимулюючі механізми активності поведінки людини.
3. Основні види мотивів людини.
4. Історія вивчення детермінації активності людини.
5. Фізіологічні основи мотивів.
6. Мотивація, активність, досягнення особистості.
7. Підкріплення, мотивація, поведінка.
8. Завдання психології мотивації поведінки і діяльності людини.
9. Значення психології мотивів у професійній діяльності людини.
10. Процесуальний і результативний компоненти мотивації.
11. Предмет і об'єкт психології мотивації.
12. Головні психологічні категорії та поняття психології мотивації. (поведінки) людини і тварин.
13. Психологічний зміст понять «потреба», «мотив», «мотивація».
14. Потреба як внутрішній мотиваційний фактор активності людини.
15. Розуміння потреб як відсутність бажаного. Розуміння потреб як відсутність благ.
16. Потреба як предмет задоволення бажаного.
17. Потреби особистості як системна реакція.
18. Вторинні потреби особистості. Етапи формування потреб особистості.
19. Класифікація потреб.
20. Визначення потреб, їх властивості, особливості у людини.
21. Характеристика та індивідуальний прояв потреб (сила, періодичність виникнення, способи задоволення, предметний зміст потреби).
22. Потреба як внутрішня спонука активності людини.
23. Потреба як предмет задоволення нужди.
24. Потреба як цінність. Потреба як необхідність. Потреба як стан.

25. Етапи формування потреби особистості.
26. Мотив як потреба. Мотив як ціль (предмет задоволення потреби).
27. Мотив як спонука. Мотив як намір.
28. Мотив як стійкі властивості (особистісні диспозиції). Мотив як стан.
29. Мотив як формулювання. Мотив як задоволеність.
30. Мотивація як процес формування мотиву.
31. Розуміння терміну “мотивація”. Стадіальність мотиваційного процесу. “Скорочена” мотивація.
32. Автоматизовані та імпульсивні (“немотивовані”) дії та вчинки.
33. Позитивна та негативна мотивація.
34. Індивідуальні особливості мотивації.
35. Межі та структура мотиву. Функції мотиву.
36. Психологічні механізми мотивування. Характеристики мотиву.
37. Мотивація агресивної поведінки.
38. Мотивація влади.
39. Усвідомлення мотиву. Боротьба мотивів.
40. Співвідношення мотиву і волі. Класифікація мотивів.
41. Види мотиваційних утворень особистості.
42. Мотиваційна установка. Мрія як різновид мотиваційної установки.
43. Поняття і теорія каузальної атрибуції.
44. Атрибуція успіхів і невдач різними індивідами.
45. Поведінка людей з різною самооцінкою у випадках успіхів і невдач у діяльності.
46. Мотивація досягнення і тривожність. Особистісна і ситуаційна тривожність.
47. Модель К. Спілбергера, що пояснює вплив тривожності на результати діяльності.
48. Потяги, бажання, хотіння. Інтереси. Звички.
49. Спрямованість особистості.
50. Мотиваційні стани.
51. Мотиваційні властивості особистості.
52. Вікові особливості представленості у свідомості структури мотиву.
53. Мотивація агресивної поведінки людини.
54. Мотивація злочинної поведінки.
55. Мотивація учбової діяльності і поведінки у школи.
56. Мотивація трудової діяльності.
57. Мотивація спортивної діяльності.
58. Сила мотиву та ефективність діяльності.
59. Мотиваційний потенціал окремих видів стимуляції.
60. Методи виявлення мотивів.
61. Методика виявлення усвідомленості різних компонентів діяльності.
62. Методики вивчення вираженості різних потреб особистості.
63. Психологічна характеристика мотивації учіння школярів.
64. Процес учіння і його психологічні особливості.
65. Види мотивів учіння.
66. Роль мети, емоцій та інтересів школярів у мотивації учіння.
67. Формування мотивації учіння школярів.
68. Психологічні принципи формування мотивації учіння школярів.
69. Формування у процесі учіння пізнавальної активності школярів.
70. Формування у процесі учіння соціальної активності школярів.
71. Формування у процесі учіння активного ставлення школярів до своєї мотиваційної сфери.
72. Вікові й індивідуальні особливості мотивації учіння школярів і студентів.
73. Мотивація учіння у молодшому шкільному віці.
74. Мотивація учіння у середньому шкільному віці.
75. Мотивація учіння у старшому шкільному віці.
76. Мотивація навчальної діяльності студентів.
77. Індивідуальні особливості мотивації учіння.

78. Особливості мотивації невстигаючих школярів і студентів.
79. Методики вивчення особливостей особистості, що впливають на прийняття рішення.
80. Мотивація трудової діяльності.
81. Дослідження мотиваційної функції змісту праці.
82. Комплексний підхід у вивченні мотивів праці.
83. Соціально-психологічні фактори формування мотивів праці.
84. Мотивація професійної діяльності.
85. Мотиви педагогічної діяльності.
86. Особливості мотивації підприємницької діяльності і мотивація споживача.
87. Мотиваційний потенціал різних видів стимуляції.
88. Методики вивчення діяльності та поведінки.
89. Аффіліація і влада.
90. Конфлікт. Перешкоди і фрустрація.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Асеев В. Г. Мотивация поведения и формирование личности. / В. Г. Асеев М., 1975.
2. Божович Л. И. Изучение мотивации поведения детей и подростков. / Л. И. Божович -М., 1972.
3. Занюк С. С. Психологія мотивації. /С.С. Занюк – К.: Либідь, 2002
4. Ильин Е. П. Мотивация и мотивы. /– Е. П. Ильин СПб.: Питер, 2000
5. Ильин Е. П. Мотивы человека: теория и методы изучения./ Е. П. Ильин -К.: «Вища школа», 1998.
6. Ковалев А. Г. Мотивы поведения и деятельности./ А. Г. Ковалев А. Г. М., 1988.
7. Леонтьев А. Н. Потребности, мотивы, эмоции. / А. Н. Леонтьев М., 1971.
8. Мерлин В. С. Лекции по психологии мотивов человека./ В. С. Мерлин Пермь, 1971.
9. Основы психологии. За заг. ред. О. В. Киричука, В. А. Роменця. К.: «Либідь», 1996.
10. Реан А. А., Коломинский Я. Л. Социальная педагогическая психология. СПб.: «Питер», 1999.
11. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии. С. Л. Рубинштейн -П.: «Питер», 1999.
12. Панок В., Титаренко Т. та інші. Основы практичної психології./ В. Панок, Т. Титаренко К. «Либідь», 1999.

Додаткова

13. Бурлачук Л. Ф., Морозов С. М. Словарь-справочник по психодиагностике./ Л. Ф. Бурлачук, С. М. Морозов С.-П., «Питер», 1999
14. Виллюнас В. К. Психология эмоциональных явлений. /- Виллюнас В. К. М., 1976.
15. Гиппенрейтер Ю. Б. Введение в общую психологию./ Гиппенрейтер Ю. Б. - М., 1997.
16. Иванников В. А. Психологические механизмы волевой регуляции./ Иванников В. А. - М. 1991.
17. Изард К. Эмоции человека./ Изард К. - М., 1980.
18. Климчук В. А. Тренинг внутренней мотивации. / В. А. Климчук – СПб.: Речь, 2005. – С. 24 – 35.
19. Копець Л. В. Психологія особистості. / Л. В. Копець – К.: Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2007
20. Ландсберг М. Коучинг. Повышайте собственную эффективность, мотивируя и развивая тех, с кем вы работаете / пер. с англ. – М.: Изд-во Эксмо, 2004
21. Леонтьев А. Н. Потребности, мотивы и эмоции./ Леонтьев А. Н. - М., 1971.
22. Макклелланд Д. Мотивация человека. / Д. Макклелланд – СПб.: Питер, 2007. – С. 348 – 532.
23. Маслоу А. Мотивация и личность. / А. Маслоу – СПб.: Питер, 2006. – С.

24. Оллпорт Г. Становление личности. / Г. Оллпорт – М.: Смысл, 2002. – С.303 – 329.
25. Психология человека от рождения до смерти. – СПб.: прайм-ЕВРОЗНАК, 2002. – С. 424 – 439, 503 – 517.
26. Хекхаузен Х. Мотивация и деятельность: В 2т. – М., 1986.
27. Хекхаузен Х. Психология мотивации достижения. – СПб.: Речь, 2001.